

Дмітренко Наталя Євгенівна

*доктор педагогічних наук, професор,
Вінницький державний педагогічний університет імені Михайла Коцюбинського*

ВЗАЄМОЗ'В'ЯЗОК ОЦІНЮВАННЯ І МОТИВАЦІЇ СТУДЕНТІВ У ПРОЦЕСІ ВИВЧЕННЯ АНГЛІЙСЬКОЇ МОВИ

Оцінювання іншомовної компетентності студентів відіграє значну роль у формуванні їхньої мотивації до вивчення мови. Основні аспекти впливу оцінювання на мотивацію можна розділити на кілька ключових категорій:

1. Тип оцінювання: формувальне оцінювання (не для фінальної оцінки, а для моніторингу процесу) допомагає створити позитивну мотивацію, оскільки студенти отримують зворотний зв'язок щодо своїх успіхів і можуть бачити свій прогрес. Це підвищує самооцінку, зацікавленість і бажання продовжувати вивчення [5]; підсумкове оцінювання (для визначення фінального рівня) може або стимулювати студентів до більш інтенсивного навчання, або, навпаки, викликати тривогу і стрес [1].

2. Прозорість та зрозумілість критеріїв: коли студенти розуміють, за якими критеріями оцінюються їхні знання та вміння, це підвищує їхню мотивацію. Якщо критерії нечіткі або незрозумілі, це може викликати почуття несправедливості та знижувати бажання вдосконалюватися [3].

3. Інтерактивне оцінювання та зворотний зв'язок: студенти, які регулярно отримують зворотний зв'язок від викладачів (наприклад, щодо своїх мовних навичок та успіхів), відчують себе більш зацікавленими у навчанні. Зворотний зв'язок допомагає вказати на конкретні сфери, які потребують покращення, що робить навчання цілеспрямованим [2].

4. Використання цифрових технологій для оцінювання: інноваційні форми оцінювання, наприклад, інтерактивні тести або мобільні додатки, можуть посилювати інтерес студентів до іншомовного навчання, адже вони часто сприймаються як менш формалізовані і більше схожі на гру.

5. Емоційний аспект оцінювання: постійно високі вимоги можуть призводити до "страху оцінки", особливо коли основною метою навчання стає отримання високої оцінки, а не розвиток компетентності. Дружня атмосфера, навпаки, допомагає зосередитися на реальних успіхах у навчанні [5].

6. Самооцінювання та взаємооцінювання: інтеграція методик самооцінювання і взаємооцінювання (де студенти самостійно оцінюють власні успіхи чи обмінюються зворотним зв'язком) формує відповідальність за навчання і сприяє внутрішній мотивації [4].

Отже, позитивний, об'єктивний і прозорий процес оцінювання може посилювати мотивацію студентів, підвищуючи їхню впевненість та інтерес до навчання.

Аналіз досліджень взаємозв'язку оцінювання і мотивації студентів у процесі вивчення англійської мови дозволяє висловити рекомендації, що оцінювання, яке спрямоване на підтримку мотивації студентів до вивчення англійської мови, може включати такі підходи:

1. Формувальне оцінювання: студенту корисно зосередитися на процесі навчання, а не лише на результаті. Викладачу слід надавати зворотний зв'язок, який вказує на те, як студент може покращити свої знання. Наприклад, відмічайте прогрес у певних комунікативних вміннях чи навичках, щоб студенти розуміли свої сильні та слабкі сторони.

2. Самооцінювання та взаємооцінювання: Заохочуйте студентів оцінювати власну роботу і роботу однокурсників. Це дозволяє їм рефлексувати над власними знаннями, навичками і вміннями і відчувати відповідальність за свій прогрес, що підвищує їхню внутрішню мотивацію.

3. Індивідуалізовані цілі та досягнення: допоможіть студентам встановити особисті цілі та періодично оцінюйте їх досягнення. Це сприятиме почуттю успішності, навіть якщо їхній загальний рівень мови поки що не дуже високий.

4. Гнучкість у виборі завдань: Дозвольте студентам вибирати завдання, що відповідають їхнім інтересам і рівню володіння англійською мовою. Наприклад, у письмовій практиці можна запропонувати теми на вибір, що стимулює інтерес до виконання завдань.

5. Позитивний зворотний зв'язок: хваліть навіть невеликі досягнення студентів, наголошуйте на прогресі, а не на помилках. Короткі похвальні коментарі, на кшталт “Чудовий прогрес у вимові!” чи “Відмінно впорались з цією складною темою!” підтримують мотивацію і впевненість.

6. Використання автентичних матеріалів та життєвих ситуацій: завдання, які відображають реальні комунікативні потреби, наприклад, написання електронного листа або представлення презентації, допомагають студентам побачити реальну цінність мови та підтримують їхню зацікавленість.

7. Ігрові елементи та рейтингові системи: додавайте ігрові завдання або рейтингові системи, де студенти можуть отримувати бали за певні досягнення. Наприклад, система “рівнів” як у відеоіграх заохочує студентів до зростання.

Отже, вплив оцінювання на мотивацію студентів у вивченні англійської мови є критичним, оскільки саме від того, як студент сприймає оцінювання, залежить його інтерес до навчання, впевненість у власних силах і бажання продовжувати навчання. Оцінювання, яке студент бачить як об'єктивне, справедливе та орієнтоване на розвиток, може значно підвищити мотивацію. І навпаки, якщо оцінювання викликає стрес або фокусує увагу на помилках, воно може послабити мотивацію та знизити готовність ризикувати й експериментувати з мовою, що важливо для успішного опанування іноземної мови. Крім того, позитивне оцінювання сприяє формуванню впевненості в тому, що знання та вміння студента прогресують. Оцінювання з урахуванням індивідуальних досягнень дозволяє студенту відчувати прогрес, порівнюючи його не з іншими студентами, а з власними попередніми результатами. Це розвиває внутрішню мотивацію і стимулює студентів докладати зусиль для подальшого покращення своїх навичок і вмінь у процесі вивчення англійської мови.

ЛІТЕРАТУРА

1. Dmitrenko N., Budas I., Koliadych Y., Poliarush N. Impact of Formative Assessment on Students' Motivation in Foreign Language Acquisition. *East European Journal of Psycholinguistics*, 2021, 8(2), 36–50. <https://doi.org/10.29038/eejpl.2021.8.2.dmi>
2. Dmitrenko, N., Budas, I. The Impact of Feedback on Students' Autonomous ESP Learning Outcomes. *Revista Romaneasca pentru Educatie Multidimensionala*, 2020, 13(2), 323-333. <https://doi.org/10.18662/rrem/13.2/424>
3. Дмитренко Н.Є., Будас Ю.О. Вплив оцінювання іншомовної компетентності на мотивацію студентів. *Вісник КНЛУ. Серія: Педагогіка та психологія*, 2018, Вип. 29. С.178–189. <http://rep.knlu.edu.ua/xmlui/handle/787878787/1237>
4. Дмитренко Н., Будас Ю. Роль зворотного зв'язку в автономному навчанні професійно орієнтованого англomовного спілкування. *ARS LINGUODIDACTICAE*, 2023, Вип. 11. С. 36–43. <https://doi.org/10.17721/2663-0303.2023.1.03>
5. Дмитренко Н., Панченко В., Гладка О., Школа І., Девіцька А. Застосування прийомів соціально-емоційного навчання у формувальному оцінюванні майбутніх учителів англійської мови. *Молодь і ринок*, 2024, Вип. 2(222). С. 80–85. <https://doi.org/10.24919/2308-4634.2024.298742>

Драгінда Ольга Вікторівна

кандидат філологічних наук, доцент,
Київський національний університет імені Тараса Шевченка

ASSESSMENT IN TEACHING READING LITERARY WORKS TO UNIVERSITY LANGUAGE STUDENTS

The use of literature in the EFL classroom, as a meaningful and effective language learning tool, as offered by Maley and other scholars (Carter & Long, 1991; Carter & McRae, 1996; Montgomery et al., 2000; Simpson, 1997, 2004), who advocate the study of language and literature as naturally intertwined [4, с. 191], has been accepted and well-grounded by Ukrainian educators.

Recent studies demonstrate a renewed interest in using literature in the language learning (Daskalovska, Dimova, 2012 Hall, 2015; Matos, 2012; Paran, 2010) [2]. Several researchers claim the need to include literary texts into the L2 curriculum or alternatively advocate a content-based curriculum that would include literature components [6, p. 60].

Incorporating literature in the language classroom can be an effective way to provide a rich and reliable source of authentic language for students to learn and practise; support language development; serve as a springboard for discussions and other language activities; gain insight into the values, beliefs, and experiences of others and deepen cultural understanding among students; help students develop creative skills and critical thinking skills; be a source of inspiration and encouragement for students, to motivate themselves creatively through writing and other forms of artistic expression.